

Νηφάλιοι στοχασμοί ενός πρεσβύτε (απαλλαγμένου από ενδοιασμούς μήπως κατηγορηθεί για φιλοδικτατορικές τάσεις) · επί τη επετείω του: *Alors, c'est la guerre* του οχι της Ελλάδος προς τον εισβολέα. Ενός πρεσβύτε που κουβαλάει στη μνήμη και στη συνείδησή του πλείστα πολιτικά και κοινωνικά γεγονότα αρχίζοντας από τη δεκαετία του 1930.

«Μέσα σε δεκαεννιά μήνες, από τον Μάη του 1940 έως τον Δεκέμβρη του 1941, οι ηγέτες των έξι μεγαλύτερων δυνάμεων έλαβαν μια σειρά αποφάσεων που έκριναν την πορεία και την έκβαση του Β΄ Παγκόσμιου Πολέμου, εστοίχισαν τη ζωή εκατομμυρίων και αναδιαμόρφωσαν τα μετέπειτα χρόνια την πορεία του ανθρώπινου πεπρωμένου.» (από παρουσίαση του βιβλίου *FATEFUL CHOICES – TEN DECISIONS THAT CHANGED THE WORLD* [εκδ. 2007] του διαπρεπούς σύγχρονου Βρετανού ιστορικού Ian Kershaw).

Ο λόγος για μία (την τέταρτη) από αυτές τις δέκα μοιραίες αποφάσεις: “Κεφάλαιο 4. Ρώμη, Καλοκαίρι και Φθινόπωρο 1940. Ο Μουσολίνι Αποφασίζει να Αρπάξει το Μερτικό του”. «Ο Χίτλερ πάντα με φέρνει μπροστά σε ένα τετελεσμένο γεγονός. Αυτή τη φορά θα τον πληρώσω με το ίδιο το δικό του νόμισμα. Θα μάθει από τις εφημερίδες ότι κατέλαβα την Ελλάδα.» (από το Ημερολόγιο του γαμπρού του και υπουργού Εξωτερικών κόμητος Galeazzo Ciano, 12 Οκτωβ 1940).

«Μακράν του να είναι ο αναμενόμενος στρατιωτικός περίπατος, η κακώς σχεδιασμένη και ασυντόνιστη επίθεση κατά της Ελλάδος γρήγορα αποδείχθηκε μία απόλυτη στρατιωτική καταστροφή. [...] ... οι Έλληνες υπερασπίστηκαν τη χώρα τους με γενναιότητα και πείσμα, επιδεικνύοντας άκαμπτο πνεύμα αντιστάσεως από την αρχή. [...] Σαν συνέπεια, όπως έγραψε αργότερα ο Τσώρτσιλ, “ο μεγάλος Ιταλικός στρατός, που είχε εισβάλει στην Αίγυπτο και ήλπιζε να την κατακτήσει, μόλις και υπήρχε σαν στρατιωτική δύναμη”. Αυτή ήταν μια μείζων συνέπεια της αποφάσεως να εισβάλει στην Ελλάδα.» (Kershaw σελ. 176).

Όταν τελικά ο Χίτλερ αποφάσισε τον Μάρτη του 1941 να επέμβει... «οι Γερμανοί δεν ήταν προετοιμασμένοι για μια τόσο δαπανηρή εμπλοκή στην Ελλάδα... Η βαλκανική περιπέτεια του

Μουσολίνι... επροκάλεσε ευρύτερες συνέπειες που επηρέασαν την πορεία του πολέμου» (σελ. 177). «Προς το τέλος του πολέμου, όταν φαινόταν να πλησιάζει η αναπόφευκτη ήττα, ο Χίτλερ απέδιδε μεγάλη ευθύνη στο ελληνικό φιάσκο του Μουσολίνι ως την αιτία της δικής του επακολουθησάσης καταστροφής... Επίστευε ότι η καθυστέρηση της ενάρξεως του Barbarossa [ονομασία της στρατιωτικής επιχειρήσεως στη Σοβιετική Ένωση] του εκόστισε την ήττα στη Σοβιετική Ένωση.» (σελ. 178).

Θεμελιωτής και πρωταγωνιστής από ελληνικής πλευράς της εξωτερικής πολιτικής, της στρατιωτικής ετοιμότητας και της διεξαγωγής του πολέμου ήταν βέβαια ο Ιωάννης Μεταξάς· πρωθυπουργός από το 1936 σε μια κοινοβουλευτική και εν συνεχεία αυταρχική κυβέρνηση. («... δεν μπορούμε να μιλάμε για φασισμό per se παρά για υπερσυντηρητικό αυταρχισμό στην Ελλάδα του 1936-41.» [σελ. 179, Σπυρίδων Γ. Πλουμίδης: ‘Το καθεστώς του Ιωάννη Μεταξά’, Βιβλιοπωλείον της ‘Εστίας’, Αθήνα 2010]).

Να κλείσω την αφήγηση των γεγονότων με ένα εκτενές απόσπασμα από την ως άνω πολύ ενδιαφέρουσα μελέτη του επίκουρου καθηγητή ιστορίας στο Ε.Κ.Π.Α Σπ. Γ. Πλουμίδα: (Αντιγράφω) «Το “όχι” του 1940 και οι νίκες του αλβανικού μετώπου προσέδωσαν στο πρόσωπο του Μεταξά (αλλά όχι στο καθεστώς του) τη λαϊκή αναγνώριση που του έλειπε. Στην κηδεία του παρευρέθηκε ο Γρηγόρης Φαράκος, φοιτητής τότε του Πολυτεχνείου και “πολύς τέτοιος κόσμος” της διωκόμενης αριστεράς. [Ήμουν κι’ εγώ εκεί ένας από τις χιλιάδες μη διωκομένων]. Σύμφωνα με τη μαρτυρία του Μίκη Θεοδωράκη, την 31^η Ιανουαρίου 1941 “έκλαιγε όλη η Αθήνα για τον Μεταξά”, διότι “ήταν ίσως ο μοναδικός πολιτικός στην Ευρώπη που δεν πίστευε στη νίκη του Χίτλερ. Πίστευε δηλαδή ότι θα νικήσουν οι Εγγλέζοι, κάτι που εκείνη την εποχή έμοιαζε παράλογο”. (Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, 28^{ης} Οκτωβρίου 2006). Ο πολιτικός ρεαλισμός και η στρατιωτική ιδιοφυΐα του Μεταξά έθεσαν την Ελλάδα (κατ’αντινομία προς το ιδεολογικό στίγμα του καθεστώτος) στο αντιφασιστικό στρατόπεδο των νικητών του Β’ Παγκόσμιου Πολέμου.»(σελ. 178. Τέλος αντιγραφής). Με συνέπεια, παρά τα αρνητικά γεγονότα των επόμενων χρόνων (ΕΑΜικό κίνημα ελληνικών δυνάμεων Αιγύπτου, Δεκεμβριανά, Εμφύλιος Πόλεμος), η Ελλάς να διατηρήσει την εδαφική της ακεραιότητα και να ενσωματώσει τα

Δωδεκάνησα. Ήταν ένας από τους συντελεστές της νίκης. Την φαντάζεστε χωρίς του Μεταξά το οχι; Χωρίς την Ελληνική Εποποιία 1940-1941; Χωρίς την Πίνδο και τα βουνά της Ηπείρου και της Αλβανίας; Τη γραμμή Μεταξά και το Ρούπελ; Τη μάχη της Κρήτης; Ασφαλώς θα ήταν έρμαιο των διαμορφούμενων τότε ισορροπιών στην περιοχή. Άβουλο αντικείμενο των διεθνών μεταπολεμικών διαπραγματεύσεων. Με απεσπασμένα ήδη από τον κορμό της χώρας τη Θράκη (βουλγαρική) · την Ήπειρο (αλβανο-ιταλική) · τα Επτάνησα και τη Δωδεκάνησο (ιταλικά).

Ήρθε λοιπόν η ώρα να αντιμετωπιστεί από τον Ελληνικό λαό ο ιστορικός ρόλος του Ιωάννου Μεταξά με νέο πνεύμα. Ως τώρα έχει επικρατήσει η αριστερή θεώρηση (με το “ηθικό πλεονέκτημα της Αριστεράς”). Έχει επιβληθεί ακόμα και βιαίως. Ο Μεταξάς ήταν ένας μισητός δικτάτορας· αντικομμουνιστής· τίποτα παραπάνω. Αλλά τώρα τους είδαμε. Ήταν, και ηθικά, γυμνοί. Τους βλέπουμε. Ιδεοληπτικοί, ξεπερασμένοι, κυνικοί, ψευδολόγοι, στερούμενοι ήθους και παιδείας, μας οδηγούν προς τον Αρμαγεδδώνα. Ο αριστερός μύθος και τα σχετικά παραμύθια έγιναν καπνός μέσα σε εξήμισι μήνες. Με το δημοψήφισμα και το Μνημόνιο III. Ας δούμε επί τέλους την ιστορία (δική μας και γενικότερα) απαλλαγμένοι από την αριστερή μονόφθαλμη θεώρηση. Το 1940 ήτανε μία από τις “μαγικές στιγμές” της ιστορίας μας (έχει γράψει ο καθηγητής Θ. Βερέμης).

Και οι Κεφαλονίτες ας τοποθετήσουμε στη θέση που του ανήκει στην κεντρική πλατεία Βαλλιάνου (που συμπτωματικά αυτόν τον καιρό αναπλάσσεται) στο Αργοστόλι τον ανδριάντα του Ιωάννου Μεταξά. Τον κατεδάφισαν το 1982 αριστεροί “ιδεολόγοι” και πασόκοι συμπράττοντες. Το γεγονός ότι δεν εμπόρεσε να προστατεύσει το μνημείο ενός διαπρεπούς Έλληνα, που, κατά τη θεμελιωμένη γνώμη πολλών επαϊόντων, πρωταγωνίστησε σε γεγονότα που επηρέασαν παγκόσμιες εξελίξεις, ενώ συντηρούμε, δοξολογούμε και στεφανώνουμε μνημεία εκτελεστών επαρχιακής εμβέλειας δράσεων (αγάλματα του “μοβόρου” Άρη Βελουχιώτη, την κεφαλή στο Πολυτεχνείο κ.ά), λέει πολλά για τη μεταπολεμική, έως και σήμερα, ελλαδική κοινωνία· πολύ περισσότερα από τις περισσότερες ιστορικές αφηγήσεις, αναλύσεις και αξιολογήσεις της περιόδου.

Οκτώβριος 2016

ΣΗΜΕΙΩΣΗ. Εδημοσιεύθηκε ως επιστολή στο φύλλο της
ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗΣ της 28^{ης} Οκτωβρίου